

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

ЛЮТИЙ • FEBRUAR 2017 • Nr. 3 (2959)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ВАСИЛІАНСЬКОМУ ЧИНУ 400 РОКІВ

Новгородовичі. Рисунок Вікентія Дмоховського, 1843 р. У XVI-XVII століттях село було власністю родини Рутських. З 20 по 26 липня 1617 року в маєтку відбувся з'їзд настоятелів та деяких видатніших ченців п'яти унійних монастирів (Віленського, Битенського, Жировицького, Новогрудського і Мінського) під керівництвом Київського Митрополита Руської Унійної Церкви Йосифа Веляміна Рутського. В історію з'їзд увійшов під назвою Новгородовицька капітула або капітула в Новгородовичах 1617 року, на якій відбулося об'єднання цих монастирів у Віленську Конгрегацію Святої Тройці. Пізніша назва цього монашого згромадження: Чин святого Василя Великого. (з Вікіпедії)

Наші думки линуць у 1617 рік у Новгородовичі, де на першій Капітулі ченці п'яти монастирів під проводом митрополита Йосифа Веляміна Рутського отримали від нього «Спільні правила св. Василя Великого» та «Партикулярні Правила», де укладено «Капітульні Конституції» і так засновано новий об'єднаний Чин під проводом одного настоятеля. Його основна програма була наступна: «Через віднову ченців – відновити Східну Церкву».

▼ Продовження на 3 стор.

XI

НА СПОМИН ПРО ПОДВИГ ВАСИЛЯ МАКУХА

5 листопада 1968-го Василь Макух підпалив себе, обливши перед тим бензином. Охоплений полум'ям, він біг людним Хрещатиком, вигукуючи «Хай живе вільна Україна!», «Геть з окупованої Чехословаччини!». 27 січня 2017-го в Києві на його честь встановили меморіальну дошку.

Автором є скульптор Василь Білей. Після урочистого відкриття пам'ятного знаку сином Василя Макуха Володимиром та амбасадором Чехії Радеком Матулою, його за традицією освятили. Чин освячення виконав представник УГКЦ о. Андрій. «Це крик болю за народ, голос вопіючого в пустелі байдужості людських сердець», – сказав про самоспалення Василя Макуха о. Андрій і закликав нарешті почути його.

Реалізувати ідею вільної, гідної України, за яку віддав життя Василь Макух, закликав також його син Володимир і подякував усім присутнім за вияв пошани до свого батька. Участь у відкритті дошки взяла також племінниця Ярослава Осьміловська. «Я проводжала його в останню дорогу 3 листопада 1968 року. Пам'ятаю цей його заклопотаний, стривожений стан, хоча зовні він нічим не показував, що це його остання дорога, – сказала пані Ярослава. — Його самопалення – це заперечення того,

що нас [українців] немає, це крик душі, що ми були, є і завжди будемо. Я хочу, щоб люди приходили сюди й очищувалися».

«У середині 1960-х років радянська влада, здається, вже дуже впевнено почувалася на українській території. Минуло багато часу від боротьби УПА. У 1965–1966-му відбулися масові арешти наступного покоління борців – дисидентів. І здавалося, що Україна переможена, що над нею назавжди запанував темний морок тоталітарного режиму. Цей темний морок був розвіяний на цьому місці 5 листопада 1968-го. Перервав його чоловік, що сам став смолоскипом. Він загинув, але струсонув цією ситуацією, показав, що боротьба триває, – зазначив голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович. — Його приклад став прикладом для інших й не тільки в Україні».

За два місяці після самопалення Василя Макуха чеський студент

Ян Палах вчинив такий же акт протесту проти окупації своєї країни на Вацлавській площі у Празі.

▼ Продовження на 4 стор.

21 лютого у світі відзначають День рідної мови. Ми увагу приділили головно українській, яка, перебуваючи тривалий час під російським ярмом, опинилася на грані загибелі. В наші дні справи пішли на покращення. Певний час тому в дещо подібній ситуації були чехи, про що пише Оксана Пеленська в статті «Як чехи перемогли мовну окупацію» (стор. 5). Опосередковано дотичне питання – еміграція. Письменник Андрій Любка на 5 та 6 сторр. розмірковує, чому він відкинув чужину і повернувся в Україну. Вашій увазі також вірш Віктора Баранова пз. «До українців» (стор. 4), блог Лариси Ніцой про «поросся» яке для Росії стало «свиною» (стор. 4) та інше (А.Ф.)

ЩОБ БУТИ БАГАТИМ, НЕ ПОТРІБНО БАГАТСТВА

В євангельській притчі про безумного багача Господь оповідає про успішного чоловіка, якому все вдається. Ця історія глибоко пов'язана з подією Старого Завіту. У Книзі пророка Даниїла описується бенкет Балтазара.

Він був сином царя Навуходоносора, який зруйнував Ізраїльське царство, пограбував Єрусалимський храм і привіз до Вавилону всі грабовані багатства. Балтазар бенкетує і почувачється як безумний багач на піку своєї слави і могутності. Він наказує принести на бенкет священні посудини, срібні й золоті, які його батько пограбував в Єрусалимському храмі, щоб разом зі своїми наложницями пити з них вино. Очевидно, цей жест був насмішкою і зневагою до Бога Ізраїля. Він почувачється на вершині своєї слави, бо розпоряджається тим, над чим сам не працював. Адаже батько йому залишив у спадок царство і могутність. Та в цей момент він бачить, як невидима Божа рука

на стіні написала три слова: **«Порахований, зважений, розділений».**

Ніхто не міг тих слів прочитати, але цар, коли їх побачив на стіні, то змінився в обличчі. Ніхто не міг пояснити цих слів, тільки пророк Даниїл. Він пояснив їх значення так: **порахований** – означає, що його дні та багатство Богом пораховані; **зважений** – що Господь зважив його душу і побачив, яка вона є насправді пустою й порожньою; **розділений** – що його царство і те, чим він пишається сьогодні, буде розділене. Наприкінці бенкету цар падає і в ту хвилину Бог забирає його душу.

Ця притча зважає кожного до мудрості, бо Бог каже, що все те, що ми маємо, остаточно не є нашим. Адаже

всі наші статки, дні нашого життя – пораховані Богом. Бог хоче зважити нашу душу! Нашим багатством є те, що ми надбали для свого духовного розвитку та духовного багатства. Не те, що ми маємо, а те, якими ми є, має вартість. Бо те, що ми маємо на землі, буде поділене, й інші будуть його вживати, а те, ким ми є, має перетривати пробу нашою смертю.

Митрополит Андрей Шептицький каже так: «З усього багатства, що ти маєш, у вічності тобі залишиться лише те, що ти віддав бідному». У вічність ми візьмемо лише наші духовні здобутки, добрі діла, чесноти, святість в Бозі.

Це є справжнє багатство. Оце означає багатіти в Бога.

Ця мудрість розкриває нам багато правд та істин про наше життя. Бог нас покликав жити в тяжкі часи війни, економічного негаразду, неправди, коли сучасні завойовники й агресори, почувачуючись на вершині своєї сили і слави, думають, що посіли місце Бога. До всіх нас і до них Бог каже: «Порахований, зважений, розділений». Щоби бути багатим, не потрібно багатства. Бо не бізнес чи економіка й світові обставини дають нам можливість багатіти, а наше

духовне життя і те, що ми робимо для ближніх.

Намагаймося послужити нашим життям Богові й ближньому. Ми повинні бути успішними і багатими в Бозі, бо це завдання кожного. Наші дні пораховані, бо ми живемо на землі, чекаючи на момент переходу у вічне життя.

ДІ УГКЦ.

З проповіді патріарха Святослава до вірних під час Архиєрейської Божественної Літургії в храмі Пресвятої Тройці, що в Кривому Розі, 18 грудня 2016 р.

Важкі питання віри

СВЯЩЕНИК – «ОТЕЦЬ». ЧОМУ?

Один з традиційних закидів протестантів на адресу католиків звучить наступним чином: «Ви порушуєте заповідь Христа, коли називаєте своїх пастирів «отцями!»». Зазвичай далі викривач католицького «відступництва» відкриває Біблію на заздалегідь підготовленому місці і урочисто зачитує рядки з 23 розділу Євангелія від Матея: «Ви ж не давайте себе звати: Учителю, – один бо ваш Учитель, ви ж усі брати. Та й отця собі теж не йменуйте на землі: один бо у вас Отець – той, що на небі. Ані наставниками не звітсья, один бо ваш Наставник – Христос». Потім Біблія закривається, викривач переводить погляд на свого слухача, щоб оцінити ступінь приголомшення, яке, на його думку, ці слова мають справити на «відступника».

Але чи справді Церква впродовж багатьох століть не помічала цих слів з Євангелії, поки брати-протестанти не звернули на них увагу католикам? Чи може є якась інше пояснення тому, що до священників звертаються словом «отче»?

Навіть поверхове знайомство з Біблією показує, що у ній зовсім не засуджується вживання слова «отець», ані в буквальному, ані в переносному сенсах. «Шануй твого батька і матір твою...» – одна з заповідей декалога. Та й власним дітям ніхто з протестантів не забороняє звертатись до них словом «тато».

Якщо земних батьків, яким ми зобов'язані своїм народженням і життям, треба шанувати, то тим більше це стосується тих людей, завдяки яким відбувається наше «духовне народження». Апостол Павло, звертаючись до християнської спільноти у Коринті, каже: «Я вас породив через Євангелію в Христі Ісусі». Саме це дає йому право називатись батьком для цих віруючих: «Бо хоч би ви мали тисячі учителів у Христі, та батьків не багато» (1Кор 4,15). Це не єдиний випадок, коли апостол Павло застосовує до себе слово «отець» або «батько». Про Тимотея він пише: «Він, як син батькові, служив зо мною справі Євангелії»

(Флп 2, 22). Дуже зворушливо і по-батьківськи звертається ап. Павло до галатів: «О мої дітоньки, яких я знову народжую в муках, доки Христос вообразиться у вас!» (Гал 4,19).

«Мої дітоньки» – також улюблене звернення до християн і апостола Йоана. У своїх трьох, невеликих за об'ємом посланнях, улюблений учень Христа вісім разів називає християн «дітоньки». Яким же може бути звернення у відповідь, як не «батько, отче»?

Вочевидь у словах Євангелія, наведених на початку, йдеться не про заборону вживати слово «отець» по відношенню до будь-кого, окрім Бога, а про щось зовсім інше. І якщо подивитись контекст, стає зрозумілим, про що саме. Ісус засуджує лицемірство книжників і фарисеїв, які лише видаються праведними, роблячи усі свої діла напоказ, щоб здобути повагу та визнання: «Люблять перші місця на бенкетах і перші сидження в синагогах та вітання на майданах багатих, щоб люди звали їх: Учителю!» (Мт 23, 6–7). Оце марнославство і засуджує Ісус, а не самі слова «учитель, наставник, отче».

Звернення до священників словом «отче» правомірне не лише тому, що вони проповідують

Євангелія сприяють духовному народженню своїх дітей. Зрештою, цим займаються і світські місіонери і катехити, до яких слово «отець», тим не менш, не застосовується. Є ще одна причина так називати священників: кожен з них, незалежно від особистих людських і моральних якостей, є надзвичайним представником Самого Ісуса Христа. Кожного разу, коли священник на сповіді промовляє слова формули розрешення чи під час Літургії повторює слова Христа «беріть і їжте, це є тіло Мое... беріть і пийте, це є Моя кров...», він діє in persona Christi – від імені Христа. Цю владу кожен священник отримав через єпископа від самого Христа, під час свого рукоположення. Тож «отцем» священника ми називаємо також з огляду на його сан, який робить його для нас ніби образом Христа.

Католицькі священники – спадкоємці апостолів. Адаже саме від апостолів, через рукоположення єпископів і священників, вже впродовж 2 тисячоліть безперервно тягнеться у часі ланцюжок апостольського спадкоємства. І слово «отець» до священників католики вживають на тій самій підставі, на якій його застосовували до себе апостоли.

Олена Качуровська, «CREDO»

ВАСИЛІАНСЬКОМУ ЧИНУ 400 РОКІВ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Для ізраїльського народу ювілей був часом радості й оновлення, в якому Господнім велінням було: «Кожен з вас повернеться в свою посілість і до роду свого» (Лев. 25,10). Сьогоднішній ювілей є запрошенням повернутися до витоків нашого Чину та підійти до цієї величної події двома способами: по-перше, звернутися до Господа у глибокій вдячності за дар покликання до Чину, за Його довіру, а також і Його вірність до нас, за духовну спадщину, яка була нам передана, за багатство і різноманітність, у якій наші співбрати змогли сповнювати і далі мають можливість сповнювати своє завдання, а саме освячувати Божий народ і себе самих, проповідувати, виховувати, проводити місійно-реколекційну та видавничу діяльність, дякувати за нові покликання. По-друге, у дусі правди, смиренності і навернення, який впливає із джерел нашої історії і традиції, просити Господа, щоб відновив у нас благодінь, альтруїзм, внутрішню свободу, які зроблять нас здатними з новим запалом, творчістю і радістю знову бути посланцями проповідання Євангелії, так само, як це робили перші наші співбрати по Чину. Отож, відзначати Ювілей означає увійти в динамічний процес відновлення, усе в співзвучності та з побажаннями наших співзасновників, Митрополита Йосифа Веляміна Рутського і св. священномученика Йосафата. Святкування повинні бути зорієнтовані на Бога, від якого ми отримуємо дар нашого василіанського покликання, і до тих, до кого ми послані.

Повертаючись думкою до чотирьохсотлітньої історії Чину, також бачимо, що в кожному періоді його існування, – незалежно від сприятливих чи несприятливих обставин, недоліків людей та інституцій, змінних настроїв у суспільстві по відношенню до католицької Церкви та монашого стану, славних сторінок чи періодів нищення і репресій, – були в Чині відважні

та героїчні особистості, справжні велетні духу, які брали відповідальність на себе і йшли туди, де найважче. Своєю посвятою, вірністю Богові та постійністю у щоденному плеканні духовного життя вони ставали опорою Церкви, провідниками громади, наставниками і пастирями Божого народу, а головне – справжніми прикладами святості. Ми маємо героїчних попередників, але наше завдання – бути добрими їх спадкоємцями, бо тепер саме ми, наше покоління, передає естафету наступним. Маємо бути освіченими, розсудливими, відважними, а головне – плекати духовне життя, бо саме для цього ми обрали, у відповідь на Боже покликання, чернечий стан.

Життя змінюється, і то щоразу швидше. Нові історичні обставини ставлять нові виклики: кожній людині, суспільству, Церкві, а також нашому Чині і кожному з нас особисто. Давні відповіді далеко не завжди влаштовують, нові відповіді несуть свої ризики. Навіть наш чернечий Статут вимагає час від часу ґрунтовного перегляду, і на порозі 400-ліття Чину остання Генеральна Капітула опрацювала його нову редакцію. Для нас, ченців Василіанського Чину Святого Йосафата, все ж залишаються постійними орієнтирами три складові нашої харизми, які не втратили актуальності за всі чотири століття історії Чину.

1. Ми покликані до спільноти, якої ідеал знаходимо в аскетичних творах святого Василя Великого, а практичне його застосування у Статуті нашого Чину, тож маємо не тільки цей ідеал знати, його засвоїти, але ним жити кожного дня нашого життя, творячи одну василіанську спільноту любові.
2. Наша спільнота не є егоїстично зосереджена на нас самих, навпаки, наш Чин завжди був і залишається на служінні Церкви, в самому серці її життя. Таким бачив його Митрополит Йосиф Рутський, таким наш Чин намагався бути впродовж віків. Важливо, щоб ми не втратили з поля зору цієї складової нашої

харизми, отого християнського ідеалу, який плекаємо самі, в надії на життя вічне, для зростання Царства Небесного у суспільстві та в житті кожної людини.

3. Що вже казати про третю частину нашої харизми: служіння єдності Церкви. Про єдність своїх учнів молився Господь Ісус Христос, благаючи Небесного Отця, щоб усі були одно (Ів. 17,21). Прагнучи цієї єдності, святой Йосафат Кунцевич, співзасновник і духовний батько Чину, котрий згодом із честю назвався його іменем: «Василіанський Чин Святого Йосафата», – не тільки витривало молився, покутував і постив, але прагнув, на зразок Божественного Вчителя, віддати ціле своє життя як жертву за єдність Церкви і отримав цю ласку, прийнявши смерть від тих, для яких був пастирем. Потрібно і нам, його співбратам у Чині, справу єдності всіх християн ставити за орієнтир та мету свого життя і служіння. (...)

Так, як це ми робили у нашому Посланні з дня 19 квітня 2013 року, з нагоди підготовки до святкування 400-річчя заснування Чину, ми і надалі поручаємо наш Чин і наше служіння материнській опіці Пресвятої Богородиці, яка у своїх чудотворних іконах присутня у стількох наших монастирях, до якої тисячами учащують наші вірні, щоб ми, долаючи проби і уникаючи небезпек, були її вірними синами і над нами був її Покров, щоб із вдячністю Отцеві ми слідували за Христом Господом у Святому Дусі, маючи перед собою високі ідеали «бажання святості й досконалості» та приклад життя святих наших засновників Василя, Йосафата і їхніх численних послідовників.

**Вітальне слово
Протоархимандрита
о. Генезія Віомара,
ЧСВВ, на початок
Ювілею 400-ліття
ЧСВВ, Рим,
11 листопада
2016 р.Б**

Думи мої...

Для мене 2016 рік – це рік одужання України від європейського патерналізму. Щоразу після якоїсь революції ми одужуємо від якоїсь хвороби. Після 2004 року це було одужання від типового радянського патерналізму, віри у доброго царя. Кричали тоді: «Ющенко, Ющенко...», а потім розчарувалися. Цього разу увиразнилася ще одна наша хвороба: ми століттями були орієнтовані на Москву, потім розчарувалися і зрозуміли, що чекати від Москви вже нічого не слід, і ми обернулися

на Брюссель, на Європу. Мовляв, от тепер, як ми ввійдем в Європу, нам стане знову добре. Так от, Європа дуже чітко нам показує, що ми небажана дитина там. З різних причин... Так от, має настати період одужання від цієї хвороби. Від першої ми одужали, бо Порошенка вже ніхто не робив добрим царем – всі розуміли, що це реальний політик, не месія. Так само і тепер – ми повинні зрозуміти, що Європа має бути в наших очах добрим партнером, нам треба орієнтуватися на Європу, але ми не маємо сприймати Європу як нашого спасителя.

(Мирслав Маринович, з інтерв'ю для *espresso.tv*)

СИМВОЛ ЄВРОБАЧЕННЯ-2017

Організаційний комітет пісенного конкурсу «Євробачення-2017» обрав символом-логотипом конкурсу українське намисто, а ключовим гаслом задекларував – «Шануймо розмаїття».

«Воно (гасло) добре доповнює творчий дизайн цьогорічного пісенного конкурсу, в основі якого – традиційне українське намисто, що є не тільки найдавнішою жіночою прикрасою, а й вважається оберегом. Неповторності прикраси надає саме те, що вона складається з великої кількості різноманітних намистин, кожна з яких особлива», – зазначають організатори. («Збруч»)

ЦРУ РОЗСЕКРЕТИЛО ДОКУМЕНТИ

Центральне розвідувальне управління США виклало в загальний доступ 775 тисяч документів про свою діяльність у минулому. Разом вони складають 13 млн сторінок. Чимало місця в архіві присвячено Українській ССР. Побіжний огляд складає враження, що ЦРУ-шників цікавила інформація військового характеру, політична ситуація й особливості життя місцевого населення. Там є різні доповідні та аналітичні записки з питань українського націоналізму, діяльності ОУН, УПА та УГВР, національних меншин, донесення про голод 1946–1947 років в Україні та виправно-трудова табори в УРСР тощо. «Цікаво, що ЦРУ у своїх повідомленнях чітко вказувало, що українські націоналісти ніколи не поділяли антисемітської політики нацистів, а у 1941 році намагалися за допомогою Німеччини лише відновити незалежність України», – повідомив історик Володимир Бірчак. («Історична Правда»)

ПОРОШЕНКО В ТАЛЛІНІ

«Церква УГКЦ у Талліні – справжній центр українства. Тут неймовірна атмосфера і сила духу. Наша громада в Естонії від початку російської агресії вже майже три роки щосереді пікетує місцеве російське посольство. Саме українці Естонії добилися заборони на продаж антиукраїнських пропагандистських книжок в цій країні.» (Святослав Цеголко, пресекретар Президента України, з Фейсбуку)

ВІСІМ МІЛЬЯРДЕРІВ І БІДНЯКИ

Вісім найбагатших людей мають стільки ж грошей, що і 3,6 мільярдів людей з найбільшої половини світу. З восьми вказаних мільярдерів, шість живуть в США, один в Мексиці і один в Іспанії. Голова відділу досліджень Інституту Адама Сміта Бен Саутвуд вважає, що річ не в багатстві багатих, а в «кількості неблагополучних у світі, яких щороку стає дедалі більше». Кеті Райт, керівник Oxfam (автор звіту) у зовнішніх справах сказала, що економічна нерівність сприяє радикалізації політики, і навела приклад обрання Дональда Трампа як президента США і голосування за Brexit. (BBC)

НА СПОМИН ПРО ПОДВИГ ВАСИЛЯ МАКУХА

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Впродовж наступних трьох місяців його приклад наслідували ще більше двох десятків осіб. «Василь Макух є жертвою комуністичного режиму, як і Ян Палах у Че-

хословаччині. Комуністична влада робила все для того, щоб вони відійшли в небуття. Але Василь Макух був, є і залишиться символом невідступності, відваги, духовної і моральної переваги та надії, – сказав амбасадор Чехії Радек Матула. — Як і Ян Палах, він добре усвідом-

лював абсолютну вартість свободи для нашого життя. Василь Макух безперечно вірив, що запалений ним вогонь пробудить свідомість людей, що він не дозволить їм зректися думок про вільну людину у вільній країні». Пан Юрій повідомив, що громадські активісти Че-

хії виступили з ініціативою назвати одну з вулиць Праги на честь Василя Макуха.

Євген Гірник, син Олекси Гірника, що вчинив акт самоспалення 1978-го на Чернечій горі у Каневі на знак протесту проти русифікації України, закликав Адміністрацію Президента надати Василю

Макуху звання Героя України. Пам'ятна таблиця на честь Василя Макуха також була встановлена у його рідному селі Карів Сокальського району Львівської області 1997-го року до його 80-ліття. Останні роки життя Герой прожив у Дніпрі.

«Історична правда»

ДО УКРАЇНЦІВ

Я запитую в себе, питаю у вас, у людей,
Я питаю в книжок, роззираюсь на кожній сторінці:
Де той рік, де той місяць, той проклятий тиждень і день,
Коли ми, українці, забули, що ми – українці?
І що в нас є душа, повна власних чеснот і щедрот,
І що є у нас дума, яка ще од Байди нам в'ється,
І що ми на Вкраїні – таки український народ,
А не просто юрба, що у звітах населенням зветься.
І що хміль наш – у пісні, а не у барилах вина,
І що щедрість – в серцях, а не в магазинних вітринах.
І що є у нас мова, і що українська вона,
Без якої наш край – територія, а не Вкраїна.
Я до себе кажу і до кожного з вас: — Говори!
Говорімо усі, хоч ми й добре навчились мовчати!
Запитаймо у себе: відколи, з якої пори
Почали українці себе у собі забувати?

Віктор Баранов, «Вечірній Київ», 10 липня 1999 року

Запитаймо й про те, як ми дружно дійшли до буття,
У якому свідомості нашій збагнути незмога,
Чом солодшим од меду нам видався чад забуття
Рідних слів, і пісень, і джерел, і стежок від порога?
Українці мої! То вкраїнці ми з вами – чи як?
Чи в «моголах» і вмерти судила нам доля пихата?
Чи в могили й забрати судилось нам наш переляк,
Що розцвів нам у душах смиренністю «меншого брата»?
Українці мої! Як гірчать мені власні слова...
Знаю добре, що й вам вони теж – не солодкі гостинці.
Але мушу казати, бо серце, мов свічка, сплива,
Коли бачу, як люто себе зневажають вкраїнці.
Українці мої! Дай вам Боже і щастя, і сил.
Можна жити й хохлом, і не згіркне від того хлібина.
Тільки хто ж колись небо нахилить до ваших могил,
Як не зраджена вами, зневажена вами Вкраїна?..

ПОРОСЯ ПІДКЛАДЕНЕ РОСІЇ

У мене чергове відкриття. І знову в суперечці з «руським міром» про місце високої культурної російської мови в Україні і місце лубкової, простолюдницької, української. Через це відкриття я тепер розумію, чому нас усіх треба знищити. Бажано фізично. Щоб і духу не було. Щоб і звуку українського не звучало!!!
Чому їм українська мова, як кістка в горлі?

Насправді відкриття і на відкриття не схоже, бо базується на відомих речах. Скоріше, це прозріння. Ми це знали, читали, в інституті вчили, але ж прозріння в тому і полягає, що зрів-зрів, дивився-дивився на відомі речі і нарешті прозрів (побачив). Дійшло, називається...

Це відкриття до мене прийшло нещодавно в Софії Київській. Приїхали до нас родичі і пішли ми на екскурсію. Серед центрального собору є колони. Вони обнесені скляними стінами, щоб люди колон не замацували, але бачили, що на них є. А на тих стінах видряпані написи. Їх дряпали кияни ще в Київській Русі. Бо ж русичі (місцеве населення) були грамотні. Так само,

як зараз у нас непереборне бажання дряпати на стінах «Слава Україні», так само, як у «совку» було непереборне бажання дряпати «тут був Вася», так само русичі дряпали своє. Ярослав Мудрий навіть указ видав для народу: «Під час служб у храмах не дряпати стіни!». Але хтось таки дряпати вмудрявся, і ці написи дійшли до нас.

У той час літературною мовою була церковнослов'янська, а народ на вулицях і вдома розмовляв розмовною. І написи на стінах видряпано розмовною. Читаю і обімліваю... Матір Божа, якою мовою це написано? Передаю дослівно: «Господи, помози рабу своєму Петрові» або «Федорові». Читаю і прозріваю. Та це ж українська! Якби вони були зроблені 100–200 років тому, все зрозуміло. Але ж їм тисячу років! Можна побачити слова «кволий», «посеред», «батько», «ПОРОСЯ». Прохання до Бога: «Ворогов трясцею оточи!». Ці написи 1000 років тому зробили люди майже українською мовою! Я ж їх бачила і раніше, чому ж тільки зараз «врубляюся»?!

Ви розумієте? У тому далекому X столітті русичі розмовляли майже як ми і дряпали свої написи нашою мовою! І якщо на той час уже існувала писемна форма цієї мови, а мова ж виникла не разом з письмом, а раніше, то скільки років

нею до писемності розмовляли усно? Тобто, за мовною ознакою ми прямі нащадки отих далеких предків, які існували і розмовляли задовго до Київської Русі, і Русь на цьому історичному відрізку стоїть десь посередині між нами і нашими предками з їхньою мовою, дуже близькою до української.

Мова нас пов'язує мотузочком крізь століття і віки і аж волає: «Та зрозумійте ж ви, українці, спадкоємці, якого ви древнього роду-племені будете!». І ця древня мова ніяк не російська, вона за всіма граматичними ознаками і словами українська, хоча і на російську віддалено, дуже віддалено, як на далекого родича в десятому коліні, теж схожа.

А тепер про престол. Як його посісти, якщо він не твій? Правильно, усунути справжнього спадкоємця і довести, що «наслідник» – ти. Отже, російській імперії вдалося збудувати теорію, що русичі, Київська Русь, князі, руські богатирі, історія і територія – все їхнє, і вони – «наслідники». Вони цю теорію будували довго. Почали ще за царів, продовжили за радянської влади, утверджують в новітній історії, проголосивши себе «собірателями земель руських». Вони кажуть, що це все їхнє: русичі, Київська Русь, князі, руські богатирі, історія й територія.

І ми, зі своїми «поросям» на стінах і своєю українською мовою – зайва ланка, яка їм все ламає!

Знищити. Знищити, щоб і звуку не було. Історичні документи переписати. В храмах з написами зробити стійла. Мову заборонити. А хто нею розмовляє – розстріляти. Залишки заклеймити, висміяти, перевчити, щоб звучала тільки російська. Бо тільки так «наслідник» замкне логічний ланцюжок.

Чи знав древній русич, який видряпав на стіні київського храму слово «поросся», яку свиню підсунув Росії?

Лариса Ніцой,
«Україна молода»

Думи мої...

НА НОВИЙ РІК...

2017 рік стане для України роком холодної самотності. Але ж ми хотіли, щоби Україна стала суб'єктом, а не об'єктом міжнародної політики? Так от, ця суб'єктність і означає – бути наодинці з усім світом. Свобода – завжди холодна. Вільні люди ні на кого не сподіваються. Цей рік стане випробуванням нашої свободи. Все гірше, що у нас станеться, буде йти з-за кордону: терористи,

цинізм і байдужість. Наша задача – аби все краще народжувалося в нашій країні: воля, сила і відповідальність.

Будьте сильними і нікого нічого не просіть. І тоді ви раптом помітите, що всі навколо захочуть вам допомагати, а світ стане не таким вже й чужим.

Сергій Таран, з Фейсбуку

ЯК ЧЕХИ ПЕРЕМОГЛИ МОВНУ ОКУПАЦІЮ

Гадаю, немає в Чеській Республіці людини, яка б не знала про драматичну подію, що трапилась у 1620 році. Того року, 8 листопада, в битві під Білою горою, що поблизу Праги, перестала існувати конфедерація Чеської Корони, а з нею перед сильним німецькомовним противником капітулювала чеська мова, традиції й культура. На довгих триста років чеські землі увійшли до складу Австрійської імперії Габсбургів, згодом могутньої Австро-Угорщини. Зміцнюючи панування, імператор Йозеф II у 1781 році видав указ, яким запровадив німецьку єдиною мовою спілкування в державних установах. Як в імперіях водиться, мовна окупація поступово оволоділа всіма сферами життя: освітою, театром, військом – словом, наставла тотальна германізація.

ЛІТЕРАТУРА
І ФОЛЬКЛОР ПРОТИ
ГЕРМАНІЗАЦІЇ

Але треба віддати належне чехам: вони не склали зброї. Їхня наполеглива і послідовна боротьба за свою мову, традиції, культуру вписалась до історії, як доба національного відродження. Її джерела слід шукати в посиленні національного самоусвідомлення, його могутня хвиля піднялась саме всупереч мовній окупації. Мотивацію відстояти рідну мову чехи знаходили насамперед у творчості своїх поетів і письменників, народних майстрів, у фольклорі, пісні й театрі. Велику роботу на свої плечі перебрала сіль-

Якщо можна було б оцінити сьогодні ставлення чеського народу до рідної мови, користуючись спортивною термінологією, то «золото» виграють обоє: і народ, і мова. Іншими словами, стан чеської мови у Чехії можна визначити як успішний. На думку фахівців, сьогодні чеська мова потребує не захисту, а вдумливої щоденної опіки. Але так було не завжди. Чехи відстояли свій найбільший скарб, рідну мову, у складному протистоянні з набагато сильнішим противником і в тяжкій боротьбі, яка тривала три довгих століття.

ська інтелігенція: вчителі, лікарі, священнослужителі. Саме на периферії, по селах і в малих містечках, загроза германізації була особливо небезпечною.

ОСВІТЯНИ ОЧОЛИЛИ
НАЦІОНАЛЬНЕ
ВІДРОДЖЕННЯ

У трьох хвилях національного відродження, яке припало на XVIII століття, а особливо активно проявилось у середині XIX століття, чехам вдалось не тільки захистити рідну мову від руйнації, але й оживити певні процеси, наприклад, словотворення, видавництво словників, роботу професійних і аматорських театрів. А очолили найтяжчу роботу вчені й письменники, серед яких були і німецькомовні, розповів відомий учений-славист, професор Карлового університету Їржі Марван. «Є такий представник цього відродження, як наприклад, Юнгманн. Він краще говорив німецькою, ніж чеською. Але для нього чеська мова – це був певний символ, це була в певному сенсі душа народу. Чеська мова тоді була духовним елементом, без якого народ не міг існувати», – зауважує професор Марван.

Саме поет, викладач чеської мови Йозеф Юнгманн сформулював головну ідею чеського національного відродження так: «Чехом є тільки той, хто розмовляє чеською». З цією думкою, як з прапором відродження, чехи активно взяли за переклад з німецької і навіть з латини спортивною, географічною,

військовою термінології, а також термінів окремих наук, наприклад, хімії чи медицини. Багато неологізмів не прижилось, трохи смішно і наївно нині звучить, наприклад, «posoplena», тобто хустинка до носа, але загалом зусилля чеських патріотів не пропали даремно.

ПЕРЕМОГА ЧЕСЬКОЇ
НАД НІМЕЦЬКОЮ

Багато нових слів по-чеськи успішно вживається й нині. А тому сьогодні чехи, на відміну від більшості європейців, ходять не до театру, а до divádra, тобто дивляться на те, що діється на сцені. До речі, чеською «сцена» – jeviště – те, що там явиться. Давні мистецькі твори чехи купують не в антикваріаті, а в крамниці «starožitnosti»; плавають не в басейні, а на «koupališti» – від «купатися»; вони грають в «košíkovou», тобто у баскетбол і «odbiženou», тобто відбивають м'яч у волейболі, а книжки читають не в бібліотеці, а в «knihovně». І ще така цікава особливість. Країну в центрі Європи, відому всім Австрію, свого в минулому могутнього мовного поневолювача, тільки чехи – єдині в цілому світі – називають «Rakousko» – від назви прикордонного села Dolní Rakousy – першого при перетині чесько-австрійського кордону.

Навіть події II світової війни, коли доводилось вивіски у крамницях чи фільми дублювати німецькою, не похитнули переконання чехів, що без мови держави не буде.

МОВНА ЕКОЛОГІЯ –
ПЕРШОЧЕРГОВЕ
ЗАВДАННЯ

І нині у невеликій 10-мільйонній Чехії її громадяни дуже вимогливі у ставленні до рідної мови. У цій копійчій щоденній роботі на перше місце має стати, на думку професора Їржі Марвана, як одна з головних дисциплін – мовна екологія, наука, яка дбає про чистоту рідної мови в ЗМІ, у школах, державних установах. І в Україні також все нині в руках українських мовознавців, зауважує чеський професор. «Вони повинні навчитися, що таке мовна екологія, тобто теорія про мовне середовище. Кожна людина знає від своєї матері, що таке є мова. Я не бачу в українських мовознавців, щоб вони турбувалися цією проблемою. Отже, тут є початок. Українські мовознавці повинні перейти з теорії на реальну екологічну реалізацію. Українська мова є настільки особливе, естетично привабливе явище, що його не можна руйнувати своєю власною необережністю і байдужістю.»

Сьогодні чехи успішно переклали рідною мовою всю комп'ютерну термінологію, до речі комп'ютер чехи теж назвали по-своєму – «ročítač», тобто рахівниця, калькулятор. Мовою, її захистом від напливу передусім англійських слів активно займаються громадські канали радіо і телебачення, театр, багато спеціальних часописів, а також книгарні та бібліотеки.

Оксана Пеленська,
Радіо Свобода

ХТ

ЧОМУ Я ПОВЕРНУВСЯ В УКРАЇНУ

Українським сегментом інтернету знову прокотилась хвиля розмов про еміграцію. Мовляв, запанувала в нашій країні атмосфера загальної готовності виїхати в пошуках кращого життя. Тези лунали різноманітні: економічні (зарплатні, перспективи, вакансії, реалії ведення бізнесу), соціальні (освіта для дітей, якість і доступність медицини), ментальні (важко жити серед людей із совковим світоглядом).

Приглядаючись до палких дискусій на цю тему, я помітив, що хвилю вподобань і перепостів можна зібрати, якщо напишеш щось погане про Україну і водночас щось хороше

про закордоння. Хоча я сам незлим тихим інколи відгукуюся про батьківщину, все ж вирішив піти проти течії й розказати нерепрезентативну приватну історію повернення в Україну.

РИМ ЗБУДОВАНО НЕ ЗА ДЕНЬ

Навесні 2014 року, коли почалась російська агресія проти України, я закінчував магістерські студії у Варшавському університеті. То були такі

часи, коли дехто з моїх українських друзів у Варшаві не наважувався навіть поїхати в Україну на ювілей до батька.

▼ Продовження на 6 стор.

ЧОМУ Я ПОВЕРНУВСЯ
В УКРАЇНУ▼ Продовження.
Початок на 5 стор.

Йшла мобілізація, і ті самі люди, які сьогодні поширюють статуси про еміграцію, розповсюджували інформацію про те, що молодих хлопців забирають в армію просто на кордоні, водіїв ловлять на виїзді з міст біля пунктів ДАІ, військкомати влаштовують облави у сільських церквах, а потім ненавчених вояків без амуніції кидають на фронт.

Попри те, що диплом Варшавського університету давав мені можливість безпроблемного працевлаштування (дозвіл не потрібен), і я мав, та й досі маю, конкретну пропозицію робочого місця, я вирішив повертатися в Україну – у невідоме, не маючи тут ані перспективи роботи, ані власного житла. І це в той момент, коли десятки знайомих і незнайомих людей розпитували мене про можливість вступу у польський вуз, просили підшукати роботу,

цікавилися цінами на нерухомість у Варшаві.

ЧОМУ Я ПОВЕРНУВСЯ?

Відповідь проста: моя країна надихає мене. У ній я почуваюся, як риба у воді. Тут я вдома. Я знаю її вади, але не можу без неї жити. Я знаю, що своєю позицією, своєю працею змінюю її, і коли ми досягнемо нарешті результату – він буде і моїм також, у ньому буде і мій скромний вклад. Не раз повертаючись із далеких закордонних мандрів, я з тривогою дивився на кількість кілометрів до українського кордону: існував підсвідомий страх, що поломка станеться ще в зарубіжжі, і доведеться невідомо що робити, невідомо до кого звертатися. Що б там не казали, а в Україні я знаю, як дати собі раду, і навіть упевнений, що легко знайдуться люди, які захочуть мені допомогти: взяти на буксир, відлити пального, просто зупиняться поцікавитися ситуацією й почнуть дзвонити знайомим механікам. Розумію, що це приклад банальний,

буденний, але саме з таких ситуацій і складається життя, саме за наявності чи відсутності таких тривог людина відчуває себе вдома чи в чужому середовищі.

І щойно переїхавши кордон, завжди починався важкий процес акліматизації в рідній країні. Дороги одразу погані, розмітки й знаків немає, сервіс сповнений хамства, скрізь щось недороблене – навіть нові бордюри нерівні, не кажучи вже про реформи держави. Бо хіба вкладається в голову, що громадянин може отримати внутрішній паспорт у вигляді ID-картки, але до нього видається ще листочок-довідка з пропискою? Такі новації на сміх курям, звісно, але я завжди згадую, що і Рим не за день збудували. О'кей, сьогодні принаймні вже маємо паспорт-картку, ще вчора її не було. І так щодня.

МОЯ ПОРАДА ПРОСТА – ІДЬТЕ!

Крім того, проживши сумарно понад три роки в різних країнах ЄС (Польща, Швеція, Угорщина, Румунія, Австрія, Латвія), я можу

сказати, що більшість емігрантів, які живуть там, не завжди «там» живуть. Маю на увазі, що люди там працюють, мають житло, певне середовище і так далі, але продовжують майже у всьому орієнтуватися на Україну. Життя для них ділиться на період між святами, коли вони заробляють, і власне свята, на які вони повертаються до своїх родин в Україні – обов'язково з подарунками, вбрані з голочки, з дорогими гаджетами; словом, все для того, щоб продемонструвати, довести, що «там» їм добре ведеться.

Я певен, у кожного з вас є друзі чи знайомі серед емігрантів. Зайдіть на їхні сторінки в «Фейсбуці» і пересвідчитесь, що ведуть їх вони переважно українською: розказують про своє життя, тішаються успіхам діточок, хизуються покупками. Але пишуть про це рідною мовою, бо головне їхнє середовище: друзі, родичі, однокласники, колишні колеги тощо – живуть в Україні. І саме їхня думка, їхній «лайк» найважливіші емігрантам. Це вже не кажучи

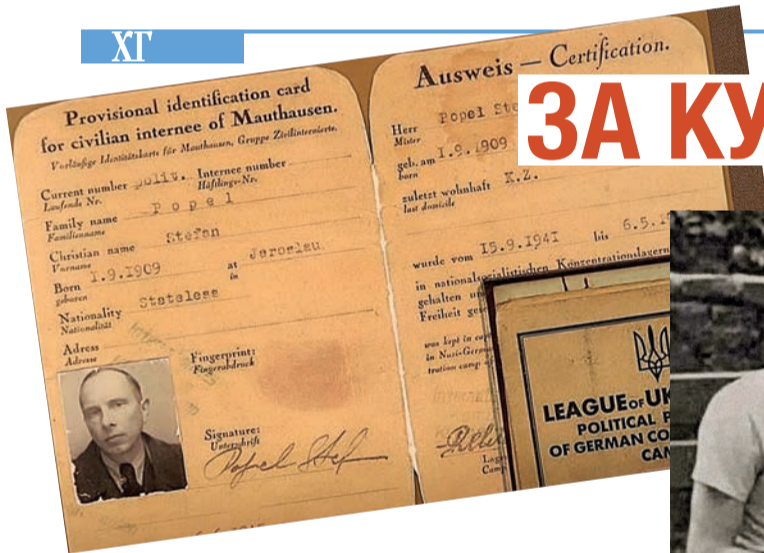
про те, що чимало з емігрантів плекають мрію підзаробити грошей і повернутися з капіталом в Україну, коли з'являться сприятливі умови для ведення бізнесу.

Тому, хоч я й належу до людей, які повернулися на батьківщину, усім охочим емігрувати раджу: ідьте! Бо поки самі не спробуєте, доти й не знатимете, почім фунт емігрантського хліба. Набирайтеся досвіду, вчіть мови (до речі, знаю десятки російськомовних українців, які українську вивчили й заговорили нею у Варшаві!), заробляйте гроші і плекайте свою тугу за рідним краєм.

Знаю по собі, як люди не вистачає українських страв (і як «валютою» серед емігрантів стають барбариски, гречка, квас), як вона хоче повернутися в рідне місто, як захоплено закордонним друзям розказує за столом про красу Карпат, як у неї день за днем з мрії вибудовується план про повернення «до себе» й початок власної справи вдома. Тож ідьте, але потім повертайтесь!

Андрій Любка, письменник, подано за Радіо Свобода

ХТ

ЗА КУЛІСАМИ ВБИВСТВА БАНДЕРИ

У Великій Британії опубліковано книжку про одне з найгучніших вбивств часів «холодної війни» – вбивство агентом КГБ у жовтні 1959 року в Мюнхені лідера ОУН Степана Бандери. Книга називається «Людина з отруйним пістолетом» (The Man with the Poison Gun).

Її автор – професор Гарвардського університету Сергій Плохій – аналізує життя і долю того, хто вбив Бандеру і втік на Захід, – агента КГБ Богдана Сташинського.

Спрямований в жовтні 1959 року до Мюнхена, де під ім'ям Стефана Попеля жив Бандера, кілер КГБ Сташинський був досвідченим вбивцею. За два роки до замаху на Бандеру, в тому ж Мюнхені, в жовтні 1957 року, він убив одного з керівників ОУН, публіциста Лева Ребета. Причому обидва вбивства були скоєні за допомогою секретної зброї,

яка викидає в обличчя хмару отруйного газу, вдихання якого призводить до миттєвої смерті, яка не залишає слідів. У 1962 році Сташинський втік на Захід, і таємне стало явним.

► Чи була акція Сташинського частиною більш широкої програми КГБ зі знищення антирадянської еміграції?

С. Плохій: Був спеціальний

відділ КГБ, який займався вбивствами. Однак Богдан Сташинський не був агентом цього відділу, він служив у відділі з роботи з еміграцією. Таке враження, що вбивствами займалися відразу кілька відділів, принаймні, у них було таке право. Спеціальної програми вбивств не було, але вбивства були частиною «репертуару» цього відомства. Ідея полягала в тому, щоб посварити дві різні групи в українській еміграції. Передбачалося, що вбивство сприймуть як акцію, вчинену політичним конкурентом, і, таким чином,

виникнуть конфлікти в емігрантському середовищі.

Що стосується Бандери, то тут від самого початку КГБ орієнтувався на його ліквідацію, причому операція готувалася дуже довго – з кінця 1940-х. Судячи зі спогадів співробітників КГБ, середній командний склад цього відомства був проти цієї операції. Пояснювалося це тим, що агентура КГБ на той час вже глибоко проникла в оточення Бандери і могла ним маніпулювати через його зв'язки з Україною, які також контролювалися КГБ. На думку цих

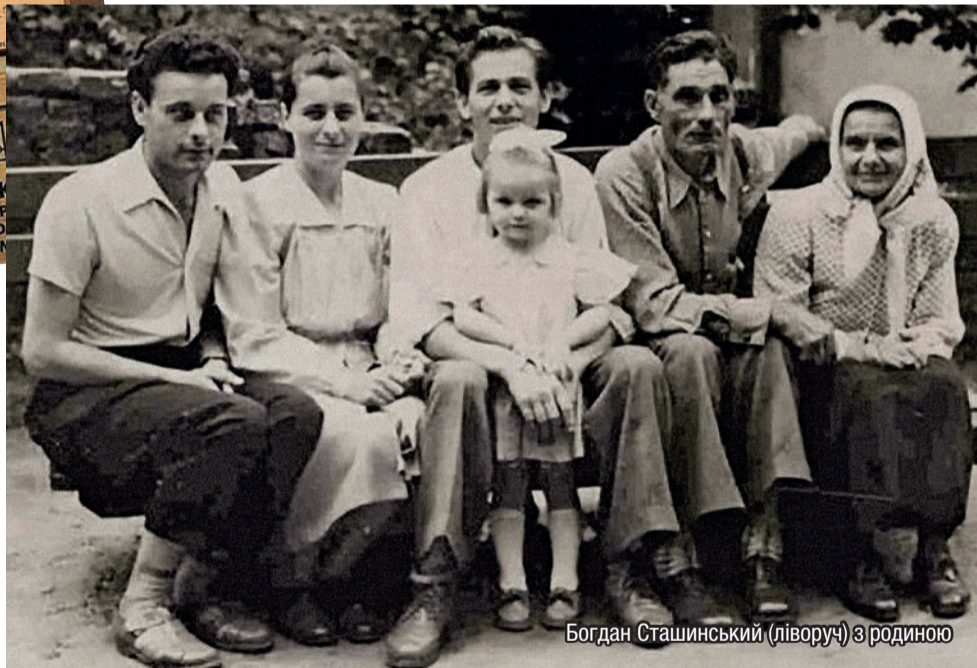
офіцерів, оперативної необхідності в ліквідації Бандери не було. Однак проблема полягала в тому, що в той час очільником партії був Нікіта Хрущов, який ще в 40-ві роки активно займався боротьбою з українським націоналізмом у західній Україні, і накази щодо Бандери і української еміграції видавалися згорі. За вбивство Бандери Богдан Сташинський був нагороджений орденом Червоного прапора, причому вручив його особисто тодішній очільник КГБ Александр Шелепін.

► Чому КГБ таку пильну увагу приділяв саме українській еміграції, а не балтійській, не російській, не вірменській?

С. Плохій: Увага приділялася всім еміграціям. Але, дійсно, українська користувалася особливою увагою КГБ. Було це пов'язано, по-перше, з її численністю, а по-друге, з її високою організованістю і мобілізаційною здатністю, оскільки значна її частина і її лідери були учасниками українського збройного підпілля, збройного опору на території СРСР, і, на думку влади, становили головну загрозу.

► Ви зазначаєте, що Хрущов особисто був зацікавлений у ліквідації лідерів української еміграції. Чому?

▼ Продовження на 7 стор.

Богдан Сташинський (ліворуч) з родиною

ЗА КУЛІСАМИ ВБИВСТВА
БАНДЕРИ

▼ **Продовження.**
Початок на 6 стор.

С. Плохій: Він був очільником компартії України на початку II світової війни, і це під його керівництвом відбувалася радянська західної України після її захоплення Советським Союзом. Потім, з 1944 року, він був дуже активно залучений у боротьбу з українським націоналістичним підпіллям.

► **Ви пишете, що Богдан Сташинський був завербований КГБ за допомогою шантажу. Поясніть це, будь ласка.**

С. Плохій: Справа в тому, що його сім'я була активно залучена в українське підпілля. Його старша сестра була зв'язковою в цьому підпіллі, інша сестра була нареченою одного з командирів УПА. Богдану на той час було 19 років. Він був поставлений в умови: або він піде на співпрацю, або він і вся його родина будуть заарештовані. Він вирішив співпрацювати.

Всупереч забороні своїх кураторів у КГБ, він на зустрічі з Шелепіним наполягав на тому, щоб йому дозволили одружитися на Інге Поль – німкені з НДР, яка була дуже антиросійськи і антисоветсько налаштована. Її мати постраждала під час советської окупації Німеччини: була кілька разів зґвалтована. Сташинський приховав від керівництва КГБ, що він чався в церкві. Він вважав, що його дуже релігійні батьки це схвалили б. Одруження з Інго виявилось доленосним. Зрештою, під її впливом вони вирішили, що, коли його вкотре на-

правлять за кордон, він там залишиться. Якщо вірити Сташинському, він дуже болісно переживав свою роль кілера КГБ.

Сташинський здався американському ЦРУ, оскільки вважав, що це був єдиний спосіб залишитися в живих. Він знав які методи застосовує його відомство щодо т. зв. «зрадників». Він вважав, що після втечі для нього і його сім'ї єдиний спосіб вижити – отримати захист спецслужб Заходу в обмін на інформацію, яку він готовий надати.

Для нього було шоком, що американці, вислухавши його, йому не повірили. Для них його історія була настільки неймовірною, що вони вирішили передати його західнонімецькій поліції, яка провела розслідування, в результаті якого з'ясувалося, що він говорив правду. Парадоксально, але на суді завданням Сташинського було довести, що він був винен. І якби він відмовився від своїх показань, ніяких підстав для його засудження не було б.

ЦРУ можна зрозуміти: вперше воно зіткнулося з таким невідомим і таким особливим способом вбивства: з якимось отруєним шприцом або небаченим пістолетом. У ЦРУ була власна версія вбивства Бандери. Там вважали, що він був отруєний кимось із найближчого оточення: підсипали йому отруту в каву або чай. Це була їхня робоча версія, і раптом з'являється людина, яка пропонує свою версію, яка суперечила всьому, чим ЦРУ володіло на той момент.

► **Ви пишете, що Бандера був попереджений про замах, який на нього готували, і що йому ра-**

дили виїхати з Мюнхена, але він відмовився. А хто його попередив?

С. Плохій: Про це попередження ми знаємо зі спогадів керівника охорони Бандери. Він пише, що в оточенні Бандери був подвійний агент, який працював і на ОУН, і на КГБ. В одному з його донесень Бандері було сказано, що готується серія замахів і що при цьому буде використано якусь нову зброю. А те, що Бандера відмовився прислухатися до поради і виїхати з Мюнхена, і що здебільшого він не користувався охороною, підтверджується з багатьох джерел. Врешті-решт, після довгого стану війни, в якому, на думку Бандери, перебувала ОУН, почуття небезпеки притупляється. Він вважав, що в таких обставинах потрібно продовжувати боротися, а не відступати.

► **А чому Богдан Сташинський отримав такий порівняно невеликий тюремний термін (8 років) і навіть був дочасно звільнений?**

С. Плохій: Суд відбувався в жовтні 1962 року – в один з найбільш напружених моментів «холодної війни», напередодні Карибської кризи. Процес був дуже ідеологічним. В кінцевому підсумку головними злочинцями були визнані керівники советської держави. І в цьому світлі Сташинський розглядався судом як знаряддя в руках злочинців. У заслугу йому поставили той факт, що він розповів всьому світу про злочини советського режиму в той час, коли інших доказів не було.

Що стосується його дочасного звільнення, то це норма при хорошій поведінці у в'язниці. Те, що процес

Сташинського виявився ідеологічно забарвленим, і те, що головним обвинуваченим на ньому виявився Шелепін, зіграло вкрай негативну роль у долі очільника КГБ. Він був головним політичним конкурентом Брежнєва. Остаточний удар по Шелепіну Брежнєв завдав навесні 1975 року, коли вивів його зі складу Політбюро. А сталося це після того, як Шелепін багато років не виїжджав на Захід, де за результатами процесу Сташинського вважався злочинцем.

Процес над Сташинським викликав гучний міжнародний скандал і дуже негативно позначився на образі Советського Союзу і советських керівників, причому не тільки Шелепіна, але і Хрущова. Реакція советського керівництва на втечу Сташинського відкидає версію спланованої КГБ акції. 17 співробітників КГБ у Східному Берліні були відкликани, частина з них опинилася у в'язниці. Конспіративна теорія, що Бандеру нібито вбив інший агент КГБ, і щоб відвести підозру від справжнього вбивці в оточенні Бандери, пожертували Сташинським, як і інші теорії, не виглядає переконливою.

► **Що відомо про життя Сташинського після звільнення з в'язниці і від'їзду з Німеччини до ПАР?**

С. Плохій: Те, що відомо, міститься в низці статей колишнього очільника поліції Південно-Африканської республіки генерала Гельденхейса, які були опубліковані в середині 80-х років. Він пише, що Сташинський прибув до ПАР наприкінці 60-х років, що йому була зроблена пластикна операція, що він знову одружився (шлюб з Інго не пережив

його процесу) і що він консулював південноафриканську розвідку. Мені вдалося взяти інтерв'ю у генерала Гельденхейса, який підтвердив всю цю інформацію. У книзі я спробував реконструювати життя і діяльність Сташинського в ПАР, з огляду на його співпрацю з місцевою контррозвідкою. Швидше за все, він був радником південноафриканської влади, яка якраз в цей час починала операцію проти партизанського руху в Родезії. Сташинський цілком міг бути експертом в цій галузі, з огляду на його досвід роботи в західній Україні під час боротьби з УПА.

► **Ваша книга завершується такими словами: «Історія Сташинського – це більше, ніж історичний епізод. Це також екскурс у сьогодення і попередження про майбутнє». По суті, ви цим відсилаєте читача до сучасної, путінської Росії. Чи продовжує ФСБ практику советського КГБ?**

С. Плохій: Так само як в історії зі Сташинським, повну і остаточну відповідь на це питання ми зможемо дати лише після того, як стануть доступними секретні архіви ФСБ. Те, що є, – це матеріали британського розслідування у справі Александра Литвіненка. Судячи з неї, існують вагомі докази того, що ця практика продовжується. Сьогодні ми все частіше і частіше говоримо про відновлення «холодної війни». У цих умовах я розглядаю історію зі Сташинським як нагадування і попередження про те, що у загострених відносинах старі методи поновлюються.

**Наталія Голиціна,
Радіо Свобода**

Українці в Німеччині

ВІФЛЕЄМ У ШТУТГАРТІ

14 січня в день вшанування святого Василя Великого у Штутгарті своє храмове свято відзначила парафіяльна спільнота української Церкви.

З канонічною візитацією до Штутгарту прибув владика Петро Крик. Його традиційними хлібом-сіллю та віршами привітала доктор Наталка Ткачук у супроводі учнів недільної школи:

Преосвященний Владико!
Який сьогодні чудовий Божий День –
Радість торкнулася наших сердець.
У Різдвяний час і на Василя свято –
У нашій громаді раді Вас вітати.
Ці хліб та сіль від нас прийміть,
Віру Христову знову розбудіть.

▼ **Продовження на 8 стор.**

ВІФЛЕЕМ У ШТУТГАРТІ

▼ Продовження.
Початок на 7 стор.

Настоятель Парафії Святого Василя Великого з центром у Штутгарті отець-мітрат Роман Врущак порівняв атмосферу свята з біблійним Віфлеємом, де народився наш Спаситель.

Урочисто пройшла Свята Архиерейська Літургія, яку відправило Кир Петро, отці Роман Врущак та Андрій Дмитрик, диякон Мирослав Лопух та піддиякон Андрій Мельничук. Було запрошено хор семінаристів з Айхштетту. Ним керує диригент Руслан Стецик. Прибув і отець-ректор Олек-

сандр Петринко, котрий теж співає у хорі. Справжньою окрасою Літургії став боже-ственний спів хору.

Кир Петро звернувся до чисельно присутньої громади з проповіддю. Владика зосередив увагу на покровителю Парафії, Василю Великому – однієї з найсвітліших і найславніших постатей Церкви. Він зауважив, що цьогорічне святкування відбувається в рамках відзначення ювілею 400-ліття Василянського Чину. Єпископ наголосив на важливості віри кожної людини та її особистої від-

Настановче слово нині
Для нас стане знову рідне.
За Ваш візит Вам наш уклін,
Здоров'я зичим на багато літ.
Сили бажаєм для служіння Богу,
Ви ще довго до Нього вказуйте дорогу!

повідальності за розвиток і творення Парафії, чудового місця, щоб з усього серця та усім миром прославляти Бога і складати йому нашу щирю подяку.

Архиерейська літургія завершилася традиційним «многоліттям». А далі всі перейшли до Громадського центру Церкви Святого Ульріха, де чекав святковий обід. На кухні порядкувала парафіянка з Гальбруну пані Ярослава Лаврик, їй допомагали члени Церковної ради та парафіяни.

Цього року підготовкою

Різдвяної вистави зайнялася вчителька недільної школи, доктор Наталя Ткачук. Варто звернути увагу на розбудову української парафіяльної школи. Зі старшими дітьми займаються Наталка Ткачук (українська мова) та Єгор Парсяк (Закон Божий). З дошкільнятами уроки ведуть Юлія Вегера (українська мова) та піддиякон Андрій Мельничук (Закон Божий).

До Свята Різдва Христового учні підготували дитячий вертеп. Цьогорічний спектакль переніс нас у біблійний Віфлеєм. Ми побачили Йосипа з Марією, які пішли з Галилейського міста Назарет до Іудеї, у Давидове місто Віфлеєм. Місто було переповнене юрмами людей, і, оскільки для по-

дружжя не знайшлося місця у заїжджому дворі, їм довелося поселитися у стайні. Марія народила дитину і поклала Сина у ясла. Навколо Віфлеєму пастухи охороняли отари овець. Несподівано перед ними з'явилися Божі ангели, які сповістили радісну звістку. Гра дорослих та дітей відбувалася разом з різдвяним виступом хору семінаристів з Айхштетту. Учасники вертепу та хористи отримали великі аплодисменти.

Кир Петро подякував господарям та гостям за чудове українське свято та побажав усім далі працювати на благо Парафії, любити Церкву та Ісуса Христа.

**Дмитро Мірецький,
Штутгарт,
спеціально для «ХГ»**

ХГ

50-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ Т-ВА «РІДНА ШКОЛА»

Вже понад 50 років Українське Товариство «Рідна Школа» проводить унікальну працю з виховання національної свідомості та збереження наших національних цінностей за межами України та охоплює вже декілька поколінь діаспорної молоді з цілого світу та України. 3-го грудня 2016 року у будинку Товариства в Мюнхені урочисто відзначено цей 50-літній ювілей. В цей святковий день в родинній атмосфері зустрілися люди, які долучалися до розбудови Товариства «Рідна Школа» і його діяльності, а також ті, які навчилися тут, у домівці, плекати рідну мову, віру, історію та культуру.

Товариство «Рідна Школа» було першою установою на українських землях, яка поставила собі за завдання розвинути справу українського шкільництва. Засноване у Львові 1881 року під назвою «Руське Товариство Педагогічне», діяло воно найперше в кордонах Австро-Угорської монархії і щойно у наступних десятиліттях поширило свій вплив на інші землі України і на поселення української еміграції.

У 1912 році це товариство змінило свою назву на «Українське Педагогічне Товариство», а від 1926 року перейменувало себе на «Рідна Школа». Аж до заборони московським окупантом у 1939 році «РШ» втішалася широкою популярністю, пошаною і всебічною підтримкою.

Важливою подією в листопаді 1945 року було заснування Центрального Представництва Української Еміграції на всій території Західної Німеччини, а в 1951 році ця організація прийняла додаток «в Німеччині»

(ЦПУЕН). За головування мгр. Ярослава Бенцала, у 1961 створено при ЦПУЕНІ І Шкільну Раду під керівництвом проф. Степана Шаха. Це були перші кроки покликання в життя Товариства «Рідна Школа».

У Німеччині Товариство «Рідна Школа» створено 2-го березня 1966 року установчими зборами, в яких брали участь 11 українських організацій, між якими були: Апостольська Екзархія для українців католиків візантійського обряду; Церковне Правління Української Автокефальної Православної Церкви у Німеччині; Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині; Український Вільний Університет і Об'єднання Українських Жінок в Німеччині.

Установчі Збори схвалили статут новоствореного Товариства та обрали Управу і Контрольну Комісію в складі (згадуємо): с. пам. проф. Степана Шаха – голову управи; проф. Григорія Васюковича – заступника голови; мгр. Володимира Леника – секретаря; о. Архипропресвітера Палладія

Дубицького – фінансового реф. і мгр. Мирослава Антохія – члена, а з Контрольної Комісії: голову – мгр. Антона Мельника та членів – проф. Юрія Бойка, проф. Ростислава Єндика, інж. Дем'яна Пеленського і д-р. Атанаса Фіголя.

За прийнятим Зборами статутом, завданням «Рідної Школи» було: дбати про шкільну освіту, виховання і матеріальну підтримку українських учнів; засновувати і вдержувати школи й інтернати; плекати українську культуру, звертаючи особливу увагу на українську мову, літературу, історію, знання про Батьківщину, звичаї і український обряд та виховання української молоді католицького й православного віровизнання в екуменічному дусі.

3-го вересня 1967 року визначено днем відкриття Інтернату, в якому знаходилися 17 учнів. Ще не було власного будинку. Приміщення для дівчат знаходилося в будинку німецького ордену «Englische Fräulein», а для хлопців

у «Lehrlingswohnheim» при Avenariusstrasse у районі Мюнхен-Пазінг. Протягом дня учні відвідували німецькі школи і також щоденно брали участь у лекціях українознавства.

Завдяки фінансовій підтримці Блаженнішого Патріарха і Кардинала УГКЦ Йосифа Сліпого та численним пожертвам українців з усієї діаспори, в 1972 році Товариство могло закупити будинок. Коротко щодо історії будинку: збудований був цей поміщицький будинок в 1912 році на великій ділянці; у той час «Mittlere Ring» був пасовиськом для коней. 5 років після купівлі будинку, «РШ» відкрила дитячий садок з передшкільям з двома діточками. Свого часу дитячий садок нараховував постійно до 30 дітей.

Після проголошення незалежності Української держави в 1991 році, «РШ»

почала особливу шкільну програму. Діти з України мали можливість відвідувати німецькі школи протягом року чи довше і додатково навчатися української від професійних вчителів з України. Дана програма була дуже успішною і тривала до кінця 90-их років.

У 1998 році Т-во «РШ» надало УСШ (Українська Суботня Школа) приміщення в цьому будинку. УСШ до того часу довгі роки діяла в приміщенні Екзархії. 6 років пізніше УСШ увійшла в склад Т-ва «РШ» і далі могла безплатно користуватися приміщенням.

На даний момент в «РШ» проживають студенти, які беруть участь у студентських програмах, таких як наприклад. Європейська програма Ерасмус або навчаються на програмах бакалавра і магістра в УВУ або у мюнхенських університетах чи інститутах.

«РШ» має за собою багату історію. Це Товариство повне життя і на сьогоднішній день ми раді, що економічно можемо стояти на власних ногах. Найближчим часом ми, управа Т-ва «РШ», хотіли б знову відкрити дитячий садок і поруч з нашою шкільною діяльністю також створити багатогранний культурний центр для молоді.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»

UKRAINISCHER SCHULVEREIN «RIDNA SCHKOLA» e.V.

ISARRING 11 * D-80805 MÜNCHEN

Тел. з України: 8-10-49-89-3615473 * Fax: 8-10-49-89-3612440

E-mail: MFicak@hotmail.com

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5